

Reisverslag juli 2011

"U hebt de wens van de zachtmoedigen gehoord, HEERE, U zult hun hart versterken, Uw oor zal er acht op slaan, om de wees en de verdrukte recht te doen." (Psalm 10:17,18a)

Moekatsjevo

Ons idee was onze vakantie gedeeltelijk in Oekraïne door te brengen. Om naast bezoeken ook wat meer tijd door te brengen met onze contactpersonen en vrienden. De vrijwilligster van de Joodse organisatie Chesed Sphira in Moekatsjevo, Ira, had ons al eerder uitgenodigd bij haar en haar man Viktor te komen logeren. Hun adres was onze eerste bestemming deze keer. Samen met het jonge echtpaar Leonard en Elzelien Penning (schoonzoon en dochter van Paul en Cora) uit Dordrecht, die ons de eerste week vergezelden, kwamen we zondagavond 3 juli om middernacht aan. Een warme douche was er niet meer bij, Viktor vertelde dat er maar drie keer per dag gedurende twee uur water is.

Brug van Joden

Viktor en Ira weten veel te vertellen over de geschiedenis van Moekatsjevo en over hun eigen Joodse geschiedenis. Een geschiedenis vol van vervolgingen, verhuizingen en overlevingen. De ouders van Viktor woonden in een dorpje onder Kiev, vlakbij een brug die herinnert aan het drama veroorzaakt door de Tataren in 1415. De Tataren wilden met paarden de rivier over en gooiden Joodse mensen in het water, om een dam te vormen, zodat zij de rivier konden oversteken.

Vele Joodse mensen konden voordat de fascistische Duitsers kwamen vluchten naar het noorden van de Kaukasus. Viktors vader diende, als Jood!, van 1939 tot 1949 in het Sovjetleger. Hij raakte gewond aan

de longen, kreeg daarna tbc.... en is toch nog 85 jaar geworden.

Bedrogen

Viktor is zelf een gepensioneerde arts. Hij is naar Tsjernobil gestuurd om allerlei gezondheidsonderzoeken op de 'besmette bevolking' te doen voor de regering. Viktor mocht daarom met 50 jaar al met pensioen. Hij heeft ook allerlei gezondheidsklachten. Daarvan zei hij: *"Ik geef er geen aandacht aan. God geeft gezondheid! Heel veel vrienden, bekenden die daar gewerkt hebben zijn niet ouder dan 40, 45 jaar geworden. Wij konden gelukkig naar deze streek verhuizen, ver bij de gevaarlijke zone vandaan."* Viktor vertelde ook nog hoe de mensen bedrogen werden; *"In het ene tijdschrift stond de waarheid voor de machthebbers; in een ander tijdschrift, uitgegeven voor de helpers en de bewoners, stonden leugens. Ze werden aan veel te hoge straling blootgesteld."*

Ghetto

Ira vertelde dat haar moeder al jong getraumatiseerd raakte. Zij zag dat voor haar ogen een 'bandiet' op een paard puur uit antisemitisme een vrouw doodstak, waarvan hij vond dat zij in de weg liep. Wij vroegen: *"Is er nu ook antisemitisme?"* "Nee", was het antwoord van Ira: *"niet in Moekatsjevo i.t.t. andere plaatsen in Oekraïne. Er wonen hier allerlei etnische bevolkingsgroepen; Hongaren, Tsjechen, Polen, zigeuners, Russen, Oekraïeners en Joden. Dat komt ook doordat dit gebied bij zoveel staten heeft behoord; eerst bij Hongarije, toen bij Tsjechië, toen bezet door Duitsland, later door de Sovjetunie en nu behoort het bij Oekraïne."* *"Voor de oorlog was Moekatsjevo voor ongeveer de helft Joods, hele straten waren Joods mede dankzij*

Rabbi Chaim Elazar Sphira. Deze Rabbi was een zeer geëerd en wijs man; iedereen kon bij hem terecht, Jood en niet-Jood, zigeuner of orthodox." Later lasen we dat zelfs koningin Wilhelmina deze wijze Rabbi ontmoet heeft en om raad heeft gevraagd. De eigen bevolking van Moekatsjevo heeft veel gedaan om de Joden te helpen toen ze in het ghetto terecht kwamen, bijv. met het smokkelen van eten. Ja,

Moekatsjevo heeft een heus ghetto gekend van 1941 tot 1944. De straat die afgezet was als Ghetto, is nu omgedoopt tot 'Raoul Wallenbergstraat'. In het jaar 1944 werden alle Joodse mensen weggevoerd naar Dachau; 14.000 kwamen om. Slechts 1% keerde

terug. Een plaquette aan het begin van de straat herinnert aan dit drama"

Later vertelde Ira dat haar vader ook in een soort werkkamp had gezeten in Finland. *"Hij had een nummer op zijn arm, maar we wisten nooit hoe en wat. Pas in 1995 kwamen we erachter toen er vanuit Finland 'herstelbetalingen' kwamen voor hem. Hij was als politieke gevangene naar het noorden van Rusland verbannen in 1937 en in de oorlog van 1941-1945 sloten ze hem op in een werkkamp. Niemand wist dat hij Jood was, dat had hij nergens opgeschreven en verzwegen hij."*

Eigen ketel

We krijgen veel informatie. Ook over de huidige situatie. Vooral de gasprijzen baren grote zorgen. Gevreesd wordt dat de gasprijs in de herfst voor de derde keer fors omhoog gaat dit jaar. De regering wil af van de stadsverwarming en flatverwarming, omdat de exploitatiekosten om het warme water bij de mensen te brengen te hoog is. Iedereen is nu verplicht om voor een eigen ketel te zorgen. Voor vooral gepensioneerde mensen is dit

onbetaalbaar. Toch heeft de regering al verschillende grote ketels weggehaald en zullen de mensen vóór de komende winter een oplossing moeten zien te vinden.

Hulp

In Moekatsjevo worden zo'n 200 Joodse mensen bereikt met hulp van Chesed. 42 van hen ontvangen thuishulp waarvan verschillende ook de warme maaltijd thuis bezorgd krijgen. Degenen die nog goed ter been zijn krijgen de warme maaltijd in de eetzaal. Chesed dient de mensen ook met het verstrekken van medicijnen. Galina, de kinderwerkster zorgt voor 35 kinderen. Elf ervan krijgen maandelijks een voedselpakket. Ze heeft zelf dochter Ira in huis wonen, die twee kinderen heeft; Julia van 6 jaar en Zhennya van 2 ½ jaar. De derde is op komst. Ira's eerste man is naar Rusland vertrokken en nooit teruggekeerd, haar tweede man was alcoholist en sloeg haar. We hadden ook babyspulletjes en speelgoed, een prachtig keukentje, en beddegoed

voor haar en haar kinderen. Ira kwam met haar twee kinderen naar het Chesedgebouw om de spulletjes op te halen. We maakten haar en Galina erg blij. Galina kreeg later ook nog het boek de Schuilplaats van ons.

Foto van kinderen

De foto die we in Nederland van de kinderen gemaakt hadden, die geld opgehaald hadden voor warme maaltijden voor de Joodse man Safovich, gaven we aan Ira. De voormalige zwerver Safovich heeft een goede huisvesting naast de synagoge, en krijgt nu dagelijks zijn warme maaltijd. Maar omdat hij psychisch ziek is en ook moeilijk contacten legt, besloten we om de foto aan Ira te geven. Er kwamen tranen, toen ze de foto van de kinderen zag, die met hun Aktie

ervoor zorgden dat Safovich een jaar lang elke dag een warme maaltijd kan krijgen.

Androesja

We ontmoetten ook de 14 jarige Androesja Kats. Hij woont bij zijn oma, omdat zijn moeder is overleden toen hij nog maar 1 jaar oud was, aan een hartkwaal. Zijn vader heeft hij nooit gekend. Hij vertrok direct na het overlijden van zijn moeder. Voor Androesja hadden we shirts, schoenen en een rugtas bij ons. Ira liet hem naar Chesed toekomen. Deze lieve en verlegen jongen mochten we ook helpen.

Nooit buiten

We besloten ook in ieder geval twee vrouwen die de hele dag op bed liggen te bezoeken; als eerste Svetlana Romaeva. Ze is opnieuw zo blij met ons bezoek. Ze komt al vier jaar niet meer van bed. Het bloed stroomt niet goed door. Op de vraag of ze wel eens buiten komt antwoordde ze: *“Nee, nooit, we doen de ramen open als het mooi weer is. Wie moet mij buiten brengen?”* Ze vertelde over haar leven in Kazachstan, haar verhuizing naar Moekatsjevo na de oorlog en de zware lichamelijke arbeid in de huizenbouw. *“Dit huis is gebouwd zonder fundament en het is koud en vochtig.”* zo wist Ira te vertellen. We bespraken de (on)mogelijkheden van verbouwen of verkopen. Gelukkig hadden we voor Svetlana een warmtelamp en ook heerlijke warme pantoffels. *“Wat een mooie pantoffels, met deze pantoffels wil ik begraven worden,”* grapte ze. Wat was het fijn om bij haar ook het Woord te kunnen lezen uit Jesaja 65 en Openbaring 21 en met haar te spreken over Jesjoea als Redder en ook als Degene Die alle dingen nieuw maken zal en ook met haar te bidden. We lieten een bemoedigde vrouw achter.

Naar Nederland

We bezochten ook Victoria Lyahovicer. Zij is altijd opgeruimd, alhoewel ze al 4 jaar op bed ligt. Ze

maakte ook deze keer weer grapjes: *“Ik ga met jullie mee naar Nederland en dan ga ik daar werken.”* Ze weet ook alles over de politiek en heeft veel vertrouwen in president Janoekovits. *“Hij doet zijn best om te helpen. Wat mij bevalt aan hem? Hij wil Oekraïne niet*

verdelen, maar bijeen houden.”

Met Ira en haar man Viktor hadden we nog een goede tijd. We kregen een rondleiding door de stad met zijn rijke Joodse geschiedenis en oude gebouwen die daaraan nog herinneren, zoals een Joods weeshuis en de Joodse handelsschool. De kleinzoon van Rabbi Sphira in Amerika doet nog steeds veel voor de Joodse mensen in Moekatsjevo. Ook bezochten we dinsdagmorgen het als museum ingerichte oude kasteel met uitzicht over de stad en de hele omgeving. We genoten van de maaltijden, de gesprekken en het logeren in hun huis. Wellicht komen Viktor en Ira een keer naar Nederland. Ira heeft al vele jaren geen vakantie genoten.

Thuishulp

Dinsdagmiddag vertrokken we naar Uzgorod op 40 kilometer afstand. We ontmoetten Michail de directeur en de andere mensen van Chesed. We boden Michail een fotoboek aan van Stichting Boete & Verzoening, namens

deze stichting, met een fotoverslag van het werken aan de Joodse begraafplaats, vorig jaar mei. We hoorden dat de computers die we hen gaven nu ingezet worden om de mensen die aan huis gebonden zijn, thuis beter te kunnen helpen. We krijgen daarvoor uitleg van een nieuwe Joodse medewerker, Vadiem. Hij functioneert als

operator en vijf mensen kunnen thuis met één druk op de knop contact maken met Vadiem, die hen verder helpt en in contact brengt met elke medewerker, die ze maar willen. Een prachtig initiatief tot 'thuishulp'. We zijn dankbaar dat 'onze' computers zo functioneel ingezet worden.

Kampoverlevende

We gingen lopend naar Kolja en Ira Bronstein. Kolja is een kampoverlevende. Toen hij 16 jaar was werd hij naar het kamp Auschwitz gebracht en daarna zat hij in verschillende andere kampen. Uit het laatste kamp Mauthausen, waar hij vanaf 24 januari 1945 gevangen zat, werd hij op 8 mei bevrijd. Kolja heeft in 2007 een hartinfarct gehad en 4 dagen in coma gelegen. 29 augustus hoopt hij 84 jaar te worden. Kolja stroopte zijn ene mouw op en toonde bewogen het kampnummer. Ira vertelde dat de gezondheid van haar man redelijk stabiel blijft. "We

proberen achteruitgang te voorkomen, met bijvoorbeeld extra vitaminen. Regelmatig kijkt een neuroloog welke medicijnen Kolja het meest nodig heeft. Na een spuit voelt hij zich meestal beter." Op de vraag of hij nog vaak bezoek krijgt antwoordde hij; "Hofman, waar ik samen mee in het concentratiekamp heb gezeten, komt elke week na zijn bezoek aan de synagoge bij mij langs. We praten veel met elkaar" Hofman kennen wij. Hij komt ook op de samenkomsten bij Zhyttya. We lezen met Kolja uit psalm 27 en bidden voor hem en zijn vrouw.

Goede stemming

Ook bezochten we Stefan Rot. Hij zat in de rolstoel buiten in de schaduw (het was boven de 30) Zijn vrouw, zoon en kleinzoon Andre van 10 jaar vergezelschaften hem. We hadden een gezellige tijd samen. Toen we de poort uit liepen kwam Doesja ons achterna en zei: "Jullie

hebben ons in een goede stemming gebracht."

Brandwonden

Opmerkelijk was de ontmoeting met Tatjana Korotkino. Zij was 'toevallig' in het Chesed gebouw om wat spullen op te halen voor haar moeder Jevgina die in het ziekenhuis van Peritsin ligt op 25 kilometer afstand van Uzgorod. Ze vertelde wat haar moeder was overkomen. "Mijn moeder is 85 jaar. Zij is op weg naar de 'Datsja' (de volkstuin) in een bed met een soort brandnetelplanten gevallen en daarna is ze vol 'brandwonden' in het tuinhuis op de grond gaan liggen. De wonden zijn daardoor open gegaan. Daar vond ik haar veel later. De politie stuurde haar direct met een ziekenauto naar het ziekenhuis." Haar vraag en de vraag van Chesed was of wij haar op weg naar de familie Revta, de volgende dag, konden bezoeken en gelijk een paar pakken pampers bezorgen. Natuurlijk vonden we dat een goed idee.

De dinsdagavond en -nacht brachten we bij Michail en zijn vrouw Ina door. Woensdagmorgen losten we de busjes voor de helft bij Chesed en voor de andere helft bij Zhyttya.

Twee ideeën

Nadya en haar moeder Nadya en haar dochtertje Sulamit zijn in Israel geweest. "Het was een wonder, dat het mogelijk was met zulke goedkope tickets" Ze waren daar op bezoek bij Rita en Gena en de Messiaanse gemeente Beth Asaf. Nadya vertelde hoe geweldig het onderwijs was dat ze daar kregen op de vrouwenconferentie en in de samenkomsten die ook in het

Russisch werden vertaald.

Nadya heeft nog twee ideeën die geld kosten. "Kan Stichting Roechama daarbij financieel kunnen helpen?" Het eerste is: We zouden zo graag het onderwijs van David Loden op DVD opnemen om het daarna ook aan Joodse mensen te laten zien en horen?

Het tweede idee is: Er zijn goede cameramomenten, die vast gelegd zouden moeten worden, bijvoorbeeld getuigenissen. Zoals het getuigenis van Rosalia, hoe ze Jesjoea heeft leren kennen na de kampen, dat kunnen we dan laten zien en horen aan mensen die thuis op bed liggen of in de samenkomst.

We zegden toe dat we beide projecten willen steunen, omdat we het toejuichen dat dit gedaan wordt. Nadya zal laten weten wat opnameapparatuur kost.

Bezoek in het ziekenhuis

We liepen nog wat over de markt en gingen daarna richting familie Revta

in de Karpaten.

Onderweg in Peritsin zouden we Jevgina opzoeken in het ziekenhuis. Deze vrouw was zo verrast en blij met ons bezoek. Eerst roemde ze haar dochter, die zoveel mogelijk de hele dag bij haar is. "Tatjana helpt met alles. Zonder haar zou ik niet weten hoe het moest." (In Oekraïne moet familie en vrienden voor eten en drinken voor de patiënt zorgen).

Tatjana bleek zelf ook al weduwe te zijn. Haar man is drie jaar geleden overleden aan een hartaanval. "Hij was 55 jaar en we hebben geen kinderen." Ze heeft werk als Fysicus; "Hier in het ziekenhuis heb ik geen computer, dus kan ik niet werken" Ze is blij met de hulp en zorg in het ziekenhuis: "De arts hier is zo'n hulp voor mama, hij is als een stralende zon."

Ik als patriot

Jevgina vertelde dat zij 35 jaar op de röntgen afdeling heeft gewerkt en hier veel mensen nog kent: *“Ik werkte voor drie andere artsen, die niet wilden bestralen. De norm was dat we niet meer dan 40 mensen per dag mochten bestralen, maar ik deed er 100 op een dag, omdat anderen bang waren. Ik kan niet geloven dat ik zo lang zou leven. Het is een gave van God.”* Ze was zo blij met ons bezoek. Van de bloemen die we meebrachten dacht ze dat ze helemaal uit Holland kwamen. Ze vertelde over haar Joodse geschiedenis, haar geboorte plaats Berditsjev, een plaats die voor 90 % uit Joden bestond, over haar opleiding en haar gedwongen tewerkstelling en verhuizing naar Transkarpatië. *“Als je niet ging, dan kreeg je een rechtszaak tegen je.”* Het gaat haar aan haar hart haar land zo achteruit te zien gaan: *“Ik als patriot, dat wij zo moeten leven! We hadden alles. Nu is er al 20 jaar niets meer gebouwd, kijk naar dit ziekenhuis!”*

Een wonder

We luisterden nog een poosje naar haar. Ze was ondanks de problemen en haar gewond zijn een dankbare vrouw. Het lezen uit het Woord en het gebed werd ook ingedronken. Ze beaamde het Evangelie van harte.

Wat was deze vrouw verwonderd. Ze kon haar vreugde niet op. Bij het afscheid nemen zei ze het nog een keer: *“Dat Hollanders hier komen om mij te bemoedigen is een wonder.”* Ze zal nog meer bemoedigd worden; we lieten het boek ‘de Schuilplaats’ achter en Tatjana beloofde dit te zullen voorlezen voor haar moeder. Wij vervolgden onze weg met blijdschap, dankbaar dat de Heere deze ontmoeting gearrangeerd had.

Liefde en aandacht

Bij de familie Revta in Toeria Bistre midden in de Karpaten hadden we

een goede tijd bij onze vrienden en broeders en zusters in Jesjoea. Ook Gobica, het gehandicapte weesmeisje is opgenomen in de familie. Dochter Mirojsja met haar man Vadiem hebben haar in huis genomen, nadat haar oma, die voor haar zorgde een jaar geleden overleed. Het was prachtig te zien hoe Gobica in dit gelovige gezin haar plaats heeft. Ze krijgt liefde en aandacht van iedereen. En ze gaan begripvol met haar om als ze soms boos is of verdriet heeft. En huilen doet ze regelmatig, vooral omdat ze haar school in Uzgorod zo mist. We bewonderden opnieuw Gobica's borduurwerk; daar heeft ze echt 'gave' voor van God ontvangen. We genoten van de omgeving, het rijden in een koets in het vakantiepark, waar de Joodse vader Ivan werkt, een wandeling op de hoogvlakte, het paardrijden, de heerlijke maaltijden

en vooral van de fijne gesprekken.

Getuigenis

De laatste avond gaf Ivan zijn getuigenis. Hoe God hem wonderlijk bewaarde toen hij, nog levend zonder God en gebod, (hij dronk veel en was voetballer en bokser) in Duitsland werkte. Samen met zes anderen was hij aan het werk op de derde verdieping toen het dak instortte. Ze stortten 28 meter lager op het beton neer. *“Ik herinner me hier niets meer van, toen ik na een week bijkwam, mijn ogen opendeed en ik overal gips had, omdat mijn armen, benen en schouder gebroken waren, dacht ik dat ik voor de rest van mijn leven invalide zou zijn. Al mijn maats waren omgekomen.”*

Het is vandaag of nooit

Ivan vertelde verder hoe God hem nog twee keer van de dood redde; één keer toen hij twee dagen lang in de sneeuw vast zat en een helikopter hem redde, en één keer toen hij met zijn trekker helemaal wegzakte in de veengrond. *“Daar heeft God me*

bewaard. God liet me toen zien, dat Hij mijn schild is. Binnen in mij wist ik dat God er was, Hij begon Zich te openbaren. Ik zocht gelovigen op, zendelingen spraken over God, oma's die niet opgeleid waren zeiden hetzelfde als deze wijze mensen. Twee kinderen waren toen al geboren, mensen om mij heen bekeerden zich, maar ik dronk nog steeds. Totdat ik een keer meeding met mijn vrouw Maria. Toen de eerste prediker sprak, dacht ik; “Hoe weet hij dit allemaal van mij.” Bij de tweede prediker zei een stem in mij: “Het is vandaag of nooit” En ik dacht; “Hoeveel keer heeft God mij al gered?” Ik weet niet meer wat ik precies gezegd heb, maar ik viel op mijn knieën en vroeg God om vergeving. Toen bekeerde ik me. Al mijn wodka-vrienden ben ik kwijt geraakt, maar echte vrienden zijn nog steeds mijn vrienden. Nog vaak hebben ze geprobeerd mij te verleiden, ook op de fabriek, ik heb mijn werk toen moeten opgeven.”

Ik ben Joods

Ivan vertelde ook over zijn Joodse wortels. *“Mijn vader zat in een kamp en werd in 1945 bevrijd. Uit vrees dat zijn kinderen ook met antisemitisme te maken zou krijgen, veranderde hij de familienaam van Rotman in Revta. Ook verzeeg hij zijn Joods zijn bij het opgeven van mijn geboorte.”* Ook vertelde Ivan hoe vrijwilligers van de organisatie Eben Ezer gekomen waren om met hem de mogelijkheden te bespreken om met zijn gezin naar Israël te emigreren. Bij het doorzoeken van de documenten kwam hij toen steeds bij de Joodse naam Rotman uit, *“Ik ben Joods!”* Ivan vertelde dat hij wat betreft het emigreren naar Israël gevestigd en gebeden heeft, maar nog geen duidelijkheid heeft.

Beantwoorden met liefde

Wel krijgen ze tegenwoordig veel te maken met spot. *“We nemen dit met blijdschap aan, Jezus Christus werd ook bespot. We proberen alles met liefde te beantwoorden. Als de*

buurman dronken op de weg ligt te slapen in de kou, dan leg ik hem op de wagen en breng hem thuis.” Er wordt echter ook gestolen, conserven en andere voedsel voorraden. Twee

jaar geleden zijn zelfs op een keer alle bonen weggehaald. Ook de kinderen worden soms nageroepen met “Zjit” (een scheldwoord voor Jood).

Vadiem, de schoonzoon, die er ook bij was die avond, vertelde dat zijn vader ook Joods is. Hij kent iemand uit zijn gemeente die naar Israël is geëmigreerd en toonde ook belangstelling voor het land. Toen we wat deelden vanuit het Profetisch Woord stemden ze daar allemaal van harte mee in, *“De Heer bereidt Zijn Terugkomst voor.”*

Twee kredieten

Ivan deelde ook hun financiële nood met ons. Ze hebben twee keer een krediet moeten nemen. De eerste om een motorzaag te kopen. Een motorzaag is onmisbaar voor het vele hout dat nodig is om het hele huis te verwarmen en om eten te koken. (er is in dit gebied geen gasleiding aangelegd) De tweede krediet moesten ze nemen, omdat het waterfornuis door lekkage de

fundamenten van het huis had verwoest.

Een hele nieuwe houtkachel met een nieuwe boilerinstallatie en reparatie van de fundamenten had veel geld gekost. Bij elkaar moet er \$2000,- worden afgelost. Ivan zei dat \$1000,- door hen zelf kon worden opgebracht. De andere \$1000, (minder dan €800,-) besloten we als Stichting Roechama te betalen.

Gobica

Dan is er nog een groot probleem met betrekking tot Gobica. Zij werd geboren op 1 maart 1992. Haar ouders stierven toen zij zes jaar was. Haar oma, Maria Bavelman, heeft de gehandicapte Gobica in huis genomen en voor haar gezorgd. Zij maakte zich zorgen over Gobica; Wie zou voor haar zorgen als ze zou sterven? Zij had het oog op Mirojsja. Zij

kwam al jaren als ‘thuiszorgster’ van Chesed bij hen thuis. Zij bracht en haalde Gobica naar en van school, deed boodschappen en de huishouding. Maria wilde alle noodzakelijke documenten klaarmaken zodat Mirojsja de pleegmoeder van Gobica zou worden en zelfs ook in haar huis zou gaan wonen. Echter in juli 2010 overleed Maria plotseling aan een hartinfarct zonder dat ze haar wilsbeschikking op papier had staan.

Bij Mirojsja in huis

Mirojsja nam Gobica in huis in de Karpaten op 1 ½ uur afstand van Uzgorod. Er leeft ook nog een tante van Gobica, Bella, een zus van haar overleden vader. Zij woont in Canada. Voor de begrafenis kwam ze naar Oekraïne en meende dat zij de enige erfgenaam van het huis van haar moeder is. Zij wilde wel het huis maar niet voor Gobica zorgen. Gobica moest maar naar een regeringsinstelling voor gehandicapten! De toestanden zijn daar echter erbarmelijk. Mirojsja smeekte haar dat niet te doen, zij nam samen met haar man Vadiem, een maand na hun trouwen, Gobica in huis. Mirojsja heeft tien maanden nodig gehad om de officiële papieren te verkrijgen als pleegmoeder. Het heeft haar veel tijd, energie en geld gekost. Ze moest hiervoor zelfs een krediet nemen. Gobica woont nu met Mirojsja en haar man in Toeria Bistra, maar daarvandaan kan Gobica niet naar haar speciale school

in Uzgorod. Ze heeft de school, haar schoolmaatjes, maar vooral ook de behandeling en de begeleiding zo dringend nodig. Soms neemt Mirojsja haar voor een paar dagen mee naar Uzgorod voor behandeling en vooral dat ze naar school kan. Dan logeert ze samen met Gobica bij haar tante Anna in Uzgorod. Wat zou het een uitkomst zijn als Gobica in Uzgorod in het

huis van oma, samen met Mirojsja en haar man Vadiem zou kunnen gaan wonen. Te meer daar Vadiem, Mirojsja en Gobica nu, samen met nog een oude vrouw in Toeria Bistre in een klein tweekamerhuisje wonen. Er is zelfs geen WC en badkamer.

Rechtszaak

Echter....Bella is weer in Oekraïne om het huis te verkopen. Ze bekommert zich helemaal niet om Gobica, ze is zelfs niet bij haar wezen kijken en heeft niet gebeld. Ze is alleen bezig alles in het werk te stellen zodat het huis kan worden verkocht en zij de opbrengst voor zichzelf kan houden. Mirojsja heeft een advocaat gevraagd wat nog gedaan kan worden om de rechten van Gobica te beschermen en het huis terug te krijgen. Deze advocaat is er van overtuigd dat het mogelijk is, maar de advocaatkosten en rechtbankkosten enz zijn erg hoog. Het zal een bedrag van \$ 5000 (ongeveer € 3800) gaan kosten. Mirojsja vraagt Stichting Roechama om hen te helpen met een krediet. We zien het grote belang voor Gobica in en willen graag helpen, liefst met een gift. Het zou zo'n zegen zijn indien Gobica in Uzgorod in dit huis zou kunnen wonen met Vadiem en Mirojsja. Wie helpt mee?

Sjabbatviering

We voelden ons naar de familie Revta geleid om hen te kunnen helpen in de noden die er zijn.

Vrijdagmorgen vertrokken we om een paar uur met medewerkers van Chesed in een ander deel van de Karpaten door te brengen.

Zij hebben daar een Sjabbaton; een vrij weekend, waar ze met elkaar

sjabbat vieren en genieten van de rust en omgeving. 's Middags reden we terug naar Uzgorod. Ruim op tijd kwamen we bij Zhyttya in het gebouw aan. We waren uitgenodigd op de sjabbat samenkomst met de Joodse mensen en ons was gevraagd ook een bijdrage in Woord en lied te geven.

Het was een gezegende samenkomst, waarna we ons terug trokken voor een laatste nacht in een hotel. Zaterdagmorgen trokken we een paar uur met z'n vieren op en hadden een goede tijd met elkaar.

We reden gezamenlijk naar de grens en namen in Hongarije afscheid van elkaar. Leonard en Elzelien zouden proberen zondagavond thuis te zijn, Wim en Ria gingen eerst bij Miro (die zijn getuigenis in de gemeente gaf over het wonder van de geboorte van Nathan) en zijn gezin en familie. Zondag reden wij naar Tsjechië, waar we vakantie hielden. Woensdagmorgen vroeg vertrokken we naar huis.; kleindochter Elisa was geboren.

Dank en noden

We danken de Heer voor alle zegeningen, de rustige tijd, de ontmoetingen, de vele gesprekken, de hulp die we mochten geven en voor Zijn leiding in alles.

We brengen nogmaals de verschillende noden onder jullie aandacht. Wij maken er drie projecten van:

1. Het verlangen van Zhyttya voor filmapparatuur voor het vastleggen van getuigenissen enz.
 2. De financiële nood bij de familie Revta
 3. De financiële nood m.b.t. Gobica
- Vooraf willen we jullie vragen te bidden voor Gobica, Mirosja en Vadiem, voor een rechtvaardige uitspraak van de rechter (zie de kopstekst van het reisverslag)

Met een hartelijke groet,
Leonard, Elzeline, Wim en Ria

